

Araştırma Makalesi (Research Article)

**BARTIN İLİ ULUS İLÇESİNİN EKOTURİZM KÖY ODAKLI TEMATİK TURİZM
POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ (AN ANALYSIS OF THE ECOTOURISM POTENTIAL WITH
A VILLAGE-CENTERED THEMATIC FOCUS IN THE ULUS DISTRICT OF BARTIN PROVINCE)**

Hande UYAR OĞUZ¹ * (orcid.org/ 0000-0001-8322-3864)

¹ Bartın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Bartın, Türkiye

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, turizm destinasyonu olma potansiyeli taşıyan Bartın İli Ulus İlçesi ve köylerinde tematik turizm türlerini ortaya koymak ve bölgenin turizm potansiyeline yönelik uygulama stratejilerini belirlemektir. Bu bağlamda, gözlem, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve belge analizlerine dayalı bir vaka çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları ilçedeki turizm potansiyelinin, tarihi ve kültürel tema, kırsal yaşam deneyimi, mağara turizmi, fiziksel aktivite, doğa sporları ve manzara temalarında somutlaştığını göstermektedir. Bu bağlamda öncelikli geliştirilmesi gereken alt temaların ev pansiyonculuğu, çiftlik turizmi, yöresel yiyecekler, bilimsel ve sportif mağara turizmi, doğal anıt ağaç tünel, bisiklet turizmi, doğa fotoğrafçılığı ve trekking olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Ulus İlçesi UNWTO tarafından belirlenen 15 tematik turizm grubunun dokuzunu karşılamaktadır. Sonuç olarak merkez ilçe ve köylerinde zengin kültürel değerlerin geliştirilmesi, ana ve alt temalar odağında doğru bir destinasyon planlaması ve pazarlama karmasının oluşturulması, köylerde tematik turizm türlerini destekleyecek bütüncül turistik gezi rotalarının oluşturulması önerilmektedir. Ayrıca Ulus ilçesinin Amasra-Safranbolu aksı arasında yer alması, bireysel ve grup tur programlarında bir destinasyon olarak değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tematik Turizm, Ekoturizm, Ekoköy, Bartın, Ulus İlçesi

Abstract

The primary aim of this study is to identify the thematic tourism types in Bartın Province's Ulus District and its villages, which possess the potential to become tourism destinations and to determine implementation strategies for the region's tourism potential. In this context, a case study method was employed based on observations, semi-structured interviews, and document analyses. The findings reveal that the district's tourism potential materializes in themes such as historical and cultural heritage, rural life experiences, cave tourism, physical activities, nature sports, and scenic landscapes. Accordingly, the priority sub-themes requiring development include homestay tourism, farm tourism, local gastronomy, scientific and sportive cave tourism, natural monument tree tunnels, bicycle tourism, nature photography, and trekking. The study concludes that Ulus District aligns with nine of the 15 thematic tourism groups defined by UNWTO. Consequently, it is recommended that the rich cultural values of the central district and its villages be enhanced, effective destination planning and marketing strategies focusing on primary and sub-themes should be established, and holistic tourist itineraries that support thematic tourism types in the villages should be created. Furthermore, the district's location along the Amasra-Safranbolu axis highlights its potential to be incorporated as a destination in individual and group tour programs.

Keywords: Thematic Tourism, Ecotourism, Ecovillage, Bartın Province, Ulus District

Giriş

Sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir kalkınma ile yakından ilişkili bir kavramdır. En temel ifadeyle sürdürülebilir kalkınma, insan ile doğa arasında bir denge kurarak, doğal kaynakları tüketmeden, gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına ve kalkınmalarına olanak tanıyacak şekilde hem bugünün hem de geleceğin yaşam ve kalkınma süreçlerini planlama anlamına gelmektedir (Yüksek, 2010). Turizmde sürdürülebilirlik ise, bölge halkının ve turistlerin ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının, çevrenin ve ekolojik sistemin sürekliliği çerçevesinde yönetilmesini ifade etmektedir (Dinçer, 1996). Bu tanımlamalar incelendiğinde, sürdürülebilirlik ile turizm kavramlarının ortak paydasının çevre olduğu açıkça görülmektedir. Zira, turizmin gelişiminin doğal kaynakların varlığına ve çevresel dokunun cazibesine bağlı olduğu

* Sorumlu yazar: handeuyar@bartin.edu.tr

DOI: 10.33083/joghat.2025.479

düşünülürse sürdürülebilir turizm, bölge halkı ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarının koruma-kullanma dengesi doğrultusunda karşılanması olarak ifade edilebilmektedir.

Turizmde sürdürülebilirliğin etkin bir şekilde sağlanmasına olanak tanıyan en uygun turizm türü ise ekoturizmdir. Ekoturizm, sosyal, kültürel ve çevresel değerlere sahip kırsal alanlarda, genellikle mevcut geleneksel veya sonradan oluşturulmuş köy yerleşimlerine yönelik seyahat ve turizm faaliyetleri şeklinde tanımlanabilir (Tuğun, 2014: 14). Ekoturizmde esas olan, yerel halkın yaşadığı çevrenin ve kültürünün korunduğu bir ortamda turistik ihtiyaçların karşılanmasıdır. Böylelikle, kitlesel turizme alternatif bir turizm türü oluşturularak, turizmin yıl boyunca sürdürülebilir bir biçimde yapılması hedeflenmektedir.

Birçok bilim insanına göre, insanlığın varlığını sürdürebilmesi için doğaya ve çevreye zarar vermeyen bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir (Burton, 1987). 2000 yılında Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan raporda, mevcut sistemin sürdürülebilir olmadığı ve acil bir şekilde harekete geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Kasper, 2008: 15). Bu çerçevede ekoköyler, Birleşmiş Milletler'in "En İyi 100 Uygulama" listesinde, en mükemmel ve zararsız yaşam modelleri olarak yerini almıştır (Adalılar, 2012: 68). Ekolojik köyler, sürdürülebilir kaynak yönetiminin günümüz teknolojik altyapısı kullanılarak sağlanabileceği yerleşim alanlarıdır. Ekoköylerin planlama aşamalarında, ekoturizme katkı sağlamak amacıyla, köyün doğal, sosyal, kültürel ve ekonomik parametrelerinin dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir (Aydın Yönet ve Yirmibeşoğlu, 2019).

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın 2024-2028 Batı Karadeniz Bölge Planı incelendiğinde, Ulus İlçesi'nin temel kalkınma stratejisinde turizm sektörünün geliştirilmesi üzerine odaklanıldığı görülmektedir. Planda, ilçede alternatif turizm yatırımlarının teşvik edilmesi, turizm sektörüne yönelik ulaşım, alt ve üst yapı imkanlarının artırılması, Safranbolu ve Amasra gibi turistik destinasyonlarla entegre turizm politikalarının geliştirilmesi, yayla turizmine yönelik altyapı imkanlarının güçlendirilmesi ve ekoturizm, doğa turizmi ile spor turizmi faaliyetlerinin geliştirilmesine vurgu yapılmaktadır. Bu bağlamda, 2024-2028 döneminde ilçenin turizm odaklı bir gelişim göstermesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca İlçe, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ekoturizm faaliyetlerinin geliştirileceği öncelikli bölge olarak belirlenmiştir.

Bununla birlikte 2015 yılında Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın desteğiyle gerçekleştirilen "*Eko rota Bartın: Doğal ve Kültürel Koridorların Haritalandırılması*" projesi kapsamında oluşturulan altı rotadan biri olan Ulus Küre Rotasında Ulus ilçesinin zengin mağara, kanyon, orman ve peyzaj seçenekleri sunması ve sivil mimari örnekleri ile kültürel değerleriyle ön plana çıkması gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, proje hem Bartın hem de Ulus ilçesine yönelik önemli bir turizm envanteri sağlamış ve ekoturizm rotalarının oluşturulmasında önemli bir rol oynamıştır. Bununla birlikte Ulus ilçesinin turizm potansiyelinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, turist potansiyelini harekete geçirecek tematik turizm türlerinin tespit edilerek bunların turistik ürünlere dönüştürülmesi, akabinde seyahat rotalarının belirlenerek acenteler ile gruplar için tur programlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu çalışma ile bu boşluğun doldurulması amaçlanmıştır. Araştırmada ekoturizm köy odaklı Bartın İli Ulus İlçesinde geliştirilebilecek turizm temaları ve alt temaları Dünya Turizm Örgütü (2017) tarafından tanımlanan 15 ortak tema ekseninde belirlenmeye çalışılmıştır. Konu ile ilgili olarak öncelikle belge taraması gerçekleştirilmiş, saha çalışması kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile elde edilen veriler yüz yüze görüşmeler aracılığıyla toplanarak bir vaka çalışması yürütülmüştür.

Kavramsal Çerçeve

Ekoköy ve Ekoturizm Köyü Kavramları

Ekoköy hareketinin kavramsal olarak ilk kez 1930'lu yıllarda kullanıldığı bilinmektedir. Her ne kadar kavramın kendisi yeni bir terminoloji olarak nitelendirilse de bu fikir ve uygulamaların kökleri tarihin derinliklerine inmektedir. Bu bağlamda, M.Ö. 5. yüzyılda manastırlarda görülen yaşam tarzlarının, ekoköy yaşamının ilk örnekleri olduğu tarihi kayıtlara geçmiştir (Dawson, 2006). Ekoköyler, oluşumlarına göre yeni bir alanda kurulan ekoköyler ve mevcut bir yerleşke ya da köyün ekoköye dönüştürülmesi şeklinde iki ana kategoriye ayrılabilir. Her iki yöntemle de başarılı eko köy örnekleri bulunmaktadır (Zeybek, 2020:101).

Kuruoğlu ve diğerleri (2021), geliştirdikleri ekoköy yerleşim modelinde ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülmesine vurgu yaparken, Gülyüz (2013), Türkiye'deki ekoköylerin genellikle tarım ve turizm odaklı çiftlikler biçiminde yapıldığını ifade etmiştir. Ekoköyler, sahip olunan kaynakların sürdürülebilir bir yaşam anlayışı içinde kullanılmasına olanak tanıyan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle eko köyler, "*insan faaliyetlerinin doğaya zarar vermeden bütünlüğe, insan sağlığının gelişimini destekleyen tam*

teşekküllü yerleşimler” ‘dir (Dawnsion, 2006). Ekoköylerde temel amaç, sosyal ve kültürel çevrenin bozulmadan, insan yerleşimlerinin yeni bir sosyal yapı olarak düzenlenmesidir (Jackson ve Svensson, 2002). Ekoköyler, bireylere ekonomik, sosyal, kültürel, ekolojik ve ruhsal fırsatlar sunan yerleşim alanlarıdır.

Bir ekolojik köy, yerel kalkınmanın gerçekleşebilmesi için çeşitli faaliyetler barındırmalıdır. Bu faaliyetler arasında ziyaretçi ağırlama, ekolojik ürünler üretme, ekolojik işletmeler kurma, eğitim merkezleri açma ve sanatsal zanaat etkinlikleri düzenleme örnekleri verilebilir (Passerelle Eco,2024). Yıldız (2016)’ya göre ekoköylerin yararları aşağıdaki şekildedir:

- Flora ve faunanın korunması,
- Su, hava ve toprak kirliliğinin önlenmesi,
- Yağmur suyunun kullanımı,
- Sera gazı emisyonlarının azaltılması,
- Ekolojik mimarinin uygulanması,
- Eski yapının renovasyonu,
- Temiz ve ekolojik ulaşım sistemlerinin oluşturulması,
- Bisiklet kullanımının teşvik edilmesi,
- Geri dönüşüm uygulamaları,
- Organik tarım uygulamaları,
- Doğal enerji kaynaklarının kullanımı (ısıtma, elektrik, ulaşım vb.),
- Kırsal-kentsel bütünleşme şeklinde sıralanmıştır.

Ekoköyler, birçok açıdan mevcut köylerden farklılık göstermektedir. Örneğin, ekolojik köylerde eski yapılar restore edilmekte ve bu yapılardan daha etkin şekilde yararlanılmaktadır. Ayrıca, ekoköylerde çevre hassasiyeti, mevcut köylere kıyasla daha fazladır ve çevre bilinci belirgin bir şekilde mevcuttur. Ekoköylerde ortak değer üretimi konusunda insan ilişkileri de daha güçlüdür.

Dünya genelinde farklı lokasyon, coğrafi özellikler ve kurulma amaçlarına sahip ekoköyler kurulmakta veya kurulmuştur. Bu nedenle, bir ekoköyün nasıl olması gerektiğine dair genel bir model oluşturmak oldukça zordur. Ancak, bazı ortak özellikler, bu konuda yol gösterici olabilir. Bunlar arasında:

- Ortak değerlere sahip olmak,
- Ekolojik iyileştirmelerle toplumun güçlendirilmesi,
- Yerel kalkınmanın sağlanması,
- Sosyal ve kültürel değerlerin korunması sayılabilir.

Resim 1: Sieben Linden Ekoköyü

Eko köylerdeki temel prensip, doğal ortamında yaşayan tüm canlılarla bu ortamın paylaşılması ve doğal enerji üretimi, organik tarım ve ekolojik tasarım gibi çevre dostu uygulamaları kullanarak sürdürülebilir bir yaşam inşa etmektir (Passerelle Eco, 2024).

Örneğin Seiben Linden ekoköyü yerel üretim, tüketim ve yerel malzeme kullanıma yönelik bir ekoköy modelidir ve köyde organik gıda üretimi yapılmaktadır.

Güneşköy doğal, temiz ve güneş enerjisi kaynak olarak kullanan ekoköy modeline güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Bayramiç ise Kaz dağlarının en köklü yerleşkelerinden biri olarak 2011 yılında kurulmuş olan, temel kurulma felsefesinde permakültür ve doğal tarım uygulamaları bulunan bir köy girişimidir.

Her ne kadar ekolojik köylerin kurulmasındaki veya mevcut bir köyün ekoköye dönüştürülmesinde temel amaç, doğal, tarımsal, sosyal ve kültürel sürdürülebilirliği sağlamak olsa da GEN (Global Eco village Network) ve Cittaslow (Sakin Köy) gibi uluslararası oluşumlara dahil olan bu köylerin, aynı zamanda turistik cazibe merkezleri haline geldiği ve yıllık milyonlarca turist ağırladığı bilinmektedir. Diğer yandan, turizm amacıyla inşa edilen ve kaynak kullanımında sürdürülebilir uygulamaları teşvik ederken turist taleplerini karşılamak üzere tasarlanmış olan ekoköyler de mevcuttur; örneğin, Babui Eko-Resort bu tür bir yapı olarak öne çıkmaktadır (Hassan ve Wall, 2017: 66). Ayrıca, Endonezya'nın Kuzey Batukliang Alt Bölgesi'nde yer alan Lantan Köyü'nde uygulanan Lantan Eko-Köy Tabanlı Turizm Projesi, sürdürülebilir turizmi teşvik etmeyi amaçlamakta ve köydeki ekoturizm faaliyetleri aracılığıyla iş yaratmayı, yerel geliri artırmayı ve yerel kültür ile geleneklerin korunmasını hedeflemektedir (Global Ekoköy Ağı, 2024).

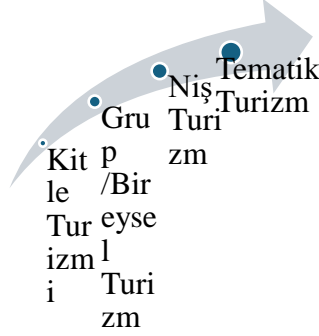
Ekolojik köylerin turistler tarafından ziyaret amaçları ekoloji odaklı, sosyal odaklı veya kültür ve maneviyat odaklı şeklinde farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, Hindistan'daki Auroville ekoköyü, ekolojik zenginliği ve manevi boyutuyla (Zeybek, 2020:382) kendisini öncelikle bir turizm destinasyonu olarak konumlandırmamıştır. Auroville 30 ülkeden insanların yaşadığı, organik tarıma, köy gelişimine, eğitim araştırmalarına, sağlık hizmetlerine, uygun teknoloji ve bina yapımına, küçük ve orta ölçekli işletmelere, şehir planlamasına ve kültürel faaliyetlere adanmış (<https://auroville.org/page/background-877>) ve manevi yönüne güçlü bir vurgu yapan bir yerleşim alanıdır. Ancak bu özellikleriyle Auroville ekoköyü, çok sayıda yerli ve yabancı ziyaretçiyi kendine çekerek dünyanın en çok aranan yerlerinden biri haline gelmiştir. Bu bağlamda ekoturizm odaklı köylerin tema odaklı turizm etkinliklerini planlaması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla tematik turizm, tur operatörleri ve seyahat acentelerinin homojen ve uzmanlaşmış seyahat hizmetlerini yerel ortamlara entegre ederek ürün farklılaşmasına gitmelerini gerektiren ve sınıflandırması karmaşık bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Radović, 2010).

Tematik Turizm

Turizm terimi, geçmişte yalnızca seyahat anlamında kullanılırken günümüzde serbest zaman aktiviteleri, geziler, rekreasyon ve iş amaçlı seyahat gibi çeşitli amaçlarla, belirli zaman dilimlerinde ve belirli yerlerde/destinasyonlarda yoğunlaşan nüfusun mekânsal hareketi olarak tanımlanmaktadır (Hrala, 2001). Havayolu taşımacılığının düşük maliyetle seyri kitle turizmini yaygınlaştırırken, son yıllarda pandeminin de etkisiyle bireysel ve tematik turizme yönelik talepte artış oluşmaya başlamıştır.

Şekil 1. Dünden günümüze turizmde yaşanan değişim

Dünya Turizm Örgütü ve Avrupa Seyahat Komisyonu (2017) tematik turizmi, özel turizm operatörleri ve destinasyon yetkilileri tarafından bir destinasyonda turizm ürünü geliştirirken bu ürünün gelişimine temel oluşturacak benzersiz özellikleri belirlemek olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle tematik turizm, bir bölge veya destinasyona özgü temaların önceliklendirilmesi ve seyahat acenteleri ile destinasyon yetkililerinin turistik ürünleri tespit ederek pazarlama süreçlerini yürütmesi şeklinde ifade edilebilir. Svajdova, Tykva ve Cervinka (2014), tematik turizmin bir turizm faaliyeti etrafında gerçekleştiğine dikkat çekerken, Shalbfian ve diğerleri (2020), aktivitelere yoğunlaşan veya niş pazarlara yeni içerikler oluşturan bazı turizm biçimlerinin, yeni yerler, ürünler ve otantik deneyimleri ifade ettiği vurgulamaktadır.

Niş turizm ve tematik turizm benzer özellikler taşıyor gibi görünse de her ikisinin farklı alt bileşenlere sahip oldukları söylenebilir. Niş turizm, turistik talebin çeşitlenmesi ile karanlık turizm, agro turizm, sağlık, spor ve gastronomi turizmi gibi spesifik amaçlarla yapılan seyahatler olarak tanımlanırken, bazı yazarlar tarafından özel ilgi turizmi, kültür veya aktivite odaklı turizm şeklinde sınıflandırılmaktadır. Tematik turizmde ise ağırlıklı olarak yerel kültürler, benzersiz deneyimlere, özgünlüğe ve yerel halkla etkileşime odaklı bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Bu bağlamda tematik turizm, niş turizm türlerinin tamamlayıcı bir biçimi olarak değerlendirilebilirken, bazı yazarlar (Cervinka vd., 2014; Heitmann ve Dieke, 2011) tarafından kitle turizmine karşı niş pazar ekseninde gelişen bir turizm türü olarak nitelendirilmektedir. Yazarların çoğu, niş turizm ile tematik turizm arasında özel ilgi amaçlı seyahatleri içermesi, seyahatlerin bir hobi, fiziksel aktivite veya belirli bir konuya ilgi ekseninde oluşması (Novelli, 2005) ve aktivitelerin çoğunlukla doğa, kültür, miras veya sanatsal yönere odaklanması, yeni lokasyonlar, otantik ürünler ve deneyimleri içermesi (Hall ve Weiler, 1992) gibi ortak noktalar üzerinde hemfikirlerdir.

Niş turizm kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler, genellikle belirli ilgi alanlarına hitap etmesi, yerel kültürü ve kaynakları koruma çabası göstermesi ve düşük etkili deneyimleri teşvik etmesi bakımından sürdürülebilir turizmi destekleyici nitelikler taşımaktadır. Ancak, artan ziyaretçi sayısı, kitle turizmi ile örtüşme riski, golf turizmi gibi çevre dostu olmayan ürünlerin tanıtımı ve yerel topluluklara sağlanan sınırlı ekonomik faydalar nedeniyle günümüzde çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır (Singh vd., 2024).

Tematik turizmin temel amacı, ziyaretçi deneyimini genişletmek adına farklı pazar segmentlerine odaklanarak yeni turistik ürünler geliştirmektir. Bazı gelişmiş destinasyonlarda tematik turizme yönelik yeni ürünler aktif olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte çeşitli turistik kaynaklara sahip olmasına rağmen, ulaşım altyapısı ve tesisleri ile nitelikli personeli bulunmayan, yerel halkın turizmde hazır bulunuşluğunun düşük olduğu, ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığı düşük olan destinasyonlarda tematik güzergahların geliştirilmesi o yöre ya da destinasyonda turizmi geliştirmenin tek yolu olabilir (Djurasevic, 2014:2).

Bir bölge veya destinasyonun tematik turizme yönelik izleyebileceği yol Durasevic (2014:2) tarafından aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

1. Ülke veya bölgede tematik turizm stratejilerinin tanımlanması,
2. Potansiyel turizm destinasyonunun mevcut durum analizinin yapılması,
3. Turizm destinasyonunda potansiyel tematik turizm ürün ve hizmetlerinin tespit edilmesi,
4. Bölge veya destinasyonda belirlenen tematik turizm stratejilerinin uygulanması şeklinde ifade edilmiştir.

Tematik turizm, yeni bir turizm türü ekseninde ürün ve hizmetler geliştirmekten ziyade, hedef talebin özel ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak yerel kalkınma odaklı turizm destinasyonları oluşturmaya odaklanmaktadır. Tematik turizm, niş pazarlarda yüksek sezon yoğunluğunu dağıtarak belirli zaman dilimlerinde belirli destinasyonlara olan baskının azaltılması yönüyle de geliştirilmesi gereken bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki tematik turizmde hedef kitle, genellikle yüksek harcama yapan turistlerdir. Burada modern turistlerin kısıtlı zamanlarında ne tür tatil modelleri talep ettiklerini belirlemek büyük önem kazanmaktadır. Öyle ki günümüz turisti tatilini planlarken sosyal medya ve teknolojinin imkanlarından en üst düzeyde yararlanmaktadır. Bu ise turistin yeni bilgi ve aktivitelere ihtiyaç duyarak yeni istek ve beklentilerinin oluşumunu tetiklemektedir. Günümüz turisti paranın karşılığını değil çaba ve zamanın karşılığını arar durumdadır (Kesar,2013). Tatil planlamacılarının turistin özne olduğu, daha çok deneyim üzerine odaklanılan ve kitle turizmine göre daha kısa zamanlı gerçekleşen tematik turizm biçimleri oluşturmaları gerekmektedir.

Bir destinasyonda tematik turizmin gelişimi, diğer bir deyişle turistik ürünlerin geliştirilmesi, yerel halk, kamu ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) bütüncül çabalarına bağlıdır. Burada önemli olan, destinasyonun sahip olduğu kaynakların neler olduğunun belirlenmesi ve bu kaynaklara yoğunlaşan entegre temalar oluşturma yeteneğidir. Örneğin, bir destinasyonda mağara oluşumlarının yoğun olduğu düşünülürse, bu mağaraların turizme hizmet edebilecek alt ve üst yapı çalışmalarının tamamlanması, mağara rotalarının trekking rotalarıyla birleştirilmesi, mağara güzergahının belirli bir noktasına dağ bisikletleriyle ulaşım sağlanabilmesi ve bisiklet park alanlarına yönelik altyapının oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca, mağara çevresindeki panoramik yerler veya kuş ve yırtıcı hayvan izleme alanları belirlenerek, flora ve faunasının yakından gözlemlenebileceği veya fotoğraflanabileceği alanların tespiti bütünlüklü tema turizmine bir örnektir.

Bartın İli Ulus İlçesi ve Turizm Değerleri

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bartın İline bağlı Ulus İlçesi, Bartın merkezine 36 km mesafededir. Ulus, 68 köyden oluşan bir yerleşim alanıdır ve Uluçay, Alpu ve Eldes çaylarıyla çevrili bir vadide konumlanmaktadır. İlçe, Bartın İl sınırları içerisinde yer alan Küre Dağları Milli Parkı'nın %45'ini kapsamaktadır ve bu durum, Ulus ilçesini en geniş orman örtüsüne sahip ilçelerden biri haline getirmektedir. İlçenin denizden ortalama yükseltisi 200 metre olup, 713 km² yüzölçümü ile Bartın'ın merkez ilçe dışındaki en büyük ilçesidir. Türklerin bu bölgeye yerleşiminden önce, Ulus İlçesi Paflagonya'nın ilk merkezi olarak bilinmektedir. Bu bağlamda, ilçede Paflagonlara ait kaya mezarları, tümülüs adı verilen kral mezarları, kaya kabartmaları, aslan heykelleri, sunaklar, gemi halkaları ve iskele babaları gibi tarihi kalıntılar gözlemlenmektedir.

Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, bölgede beş ana arter yol belirlenmiştir. Bu yollar; Tarihi Tuz Yolu, Kiraz Yolu, Antik Paflagonia Yolu, Tarihi Kağrı Yolu ve Saç Yolu'dur. Bu güzergahlara yönelik olarak, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği tarafından Tarihi Tuz Yolu Güzergahı Tanıtım ve İhya Projesi sunulmuş ve bu proje başarıyla tamamlanmıştır.

Bölge, M.Ö. 64 yılında Romalılar, M.S. 395 yılından itibaren ise Bizanslılar tarafından yönetilmiştir. XII. yüzyıldan itibaren Selçuklu Türklerinin kontrolüne geçen Ulus, 16. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı Bolu sancağının 16 nahiyesinden biri olmuştur. İlçe, 1991 yılında Bartın'ın il olmasıyla birlikte Bartın'a bağlanmıştır (Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği, 2024).

Ulus İlçesi, tarımsal potansiyeli ve Küre Dağları Milli Parkı sınırları içinde bulunmasının sağladığı doğa turizm potansiyeli ile Batı Karadeniz Bölgesi'nin kültür tur rotaları arasında, Amasra ve Safranbolu güzergahında yeni bir turizm destinasyonu olma yönünde en güçlü aday konumundadır. Tarım ve ormancılık, ilçenin en

önemli ekonomik faaliyetleri arasında yer almakta olup, su ürünleri, mantarcılık, seracılık ve arıcılık gibi alanlar da potansiyel üretim fırsatları sunmaktadır (Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2024).

Ulus İlçesi'ne yönelik yapılan turizm değerler matrisi incelendiğinde, toplamda 27 farklı aktivitenin ilçe ve çevre köylerinde gerçekleştirilebileceği görülmektedir. Mevcut durumda, doğa yürüyüşü, bisiklet turları, dağcılık ve mağara turizmi gibi etkinlikler, ilçede gerçekleştirilebilen popüler aktiviteler arasındadır.

Tablo 1. Ulus İlçesi doğa turizm değerleri matrisi

AKTİVİTE /DEĞER	ULUS İLÇESİ
Değerler Toplamı	27
Canoing (Ca)	
Canyoning /Kanyon Yürüyüşü (Cn)	X
Mağaracılık	X
Doğa Yürüyüşü	X
Dağ Bisikletçiliği	X
Denizel Değerler	
Dağ-Yayla Gezisi İmkânı	X
Peyzaj Güzelliği / Foto Safari	X
Düzenlenmiş Doğa Gezisi Rotası	X
Kırsal Miras Gezisi	X
Pansiyonculuk	X
Kır Havasında Şehir Merkezleri	X
Aktif Yaylacılık	X
Kelebek Gözlemciliği	X
Kuş Gözlemciliği	
Sportif Olta Balıkçılığı	X
Milli Park vb. Sahalar	X
Milli Park vb. Sahalarda Konaklama	X
Estetik Şelale Bulunan Yerler	X
Estetik Göl/Baraj Olan Yerler	
Botanik Gezilerine Uygun Saha	X
Tescilli Avlak Sahası	X
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	X
Garantili Yaban Hayatı Gözlemi	X
İzole İlginç Ekosistemler/Bakir Doğa Parçaları Keşif Gezisi	X
Suda Garantili Kaplumbağa İzleme İmkânı	X
Bakir Küçük Koylar	
Yüksek Falezler	
Orman altı Florası Tanıma Gezi İmkânı	X
Köy pazarları	X
Çayır Şeklinde Gruplanmış Dağ Çiçekleri Gezisi	X
Doğal Taşlardan Tabiat Tarihi Gezisi	X
Gastronomi Gezisi	X

Kaynak: T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Bartın Doğa Turizmi Master Planı, (2013), Sayfa: 86, Sinop.

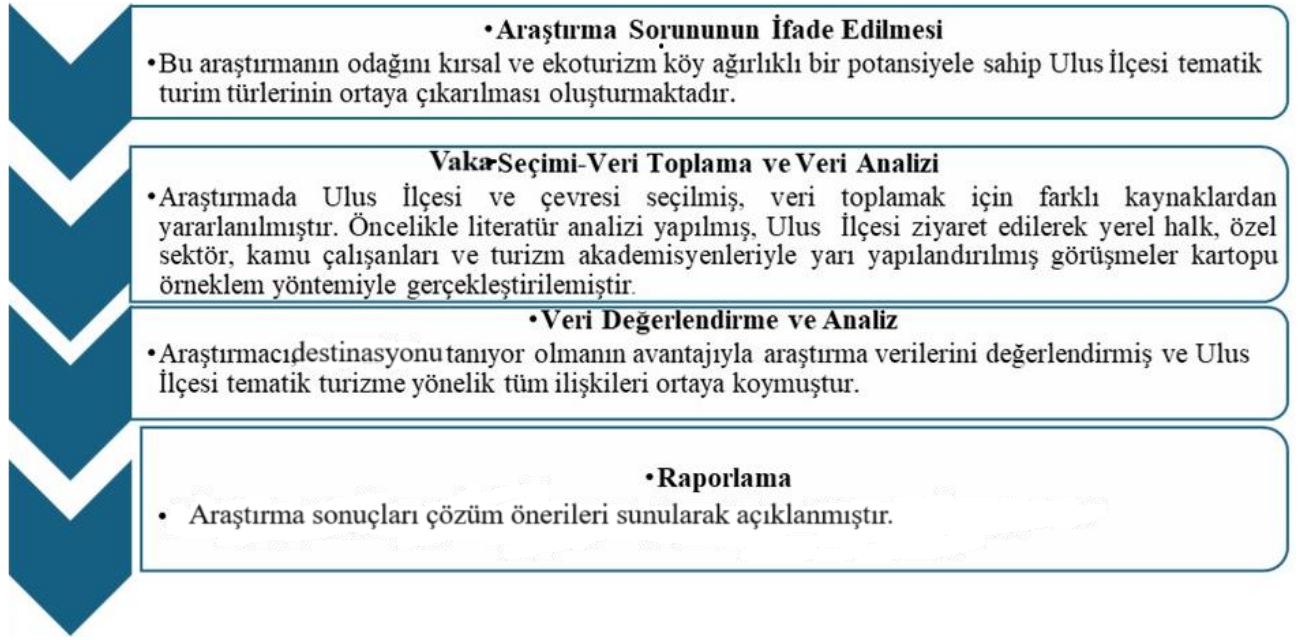
İlçenin doğal miras envanteri, Ardıç Yaylası, Ulukaya Şelalesi ve Kanyonu, Aksu Şelalesi, endemik bitki örtüsü, plato ve dağlık alanlar gibi çeşitli jeolojik ve ekolojik unsurları içermektedir. Bunun yanı sıra, Bartın İlinin ana kültürel değerlerini temsil eden tel kırma, dokumacılık ve ahşap mimari gibi geleneksel el sanatları, ilçenin kültürel mirasını zenginleştiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır. 14. Uluslararası Bartın Drağna Yöresel Keşkek Festivali ve Ulus Doğa Festivali gibi organizasyonlar, ilçenin kültürel kimliğini güçlendiren önemli etkinliklerdir.

Bartın, karbonatlı kayaçların yoğun olduğu bir bölge olma özelliği taşımakta ve bu durum, mağara oluşumlarını kolaylaştırmaktadır. Bu çerçevede, Amasra ve Ulus ilçelerinde şu ana kadar tespit edilmiş 107

mağara bulunmaktadır (Zonguldak-Karabük-Bartın İleri Turizm Sektör Analizi, BAKKA, 2011). Ulus ilçesinde dikkat çeken diğer jeolojik oluşumlar arasında Ulukaya Kanyonu ve Şelalesi, Aksu Şelalesi, Gürleyik Şelalesi, Uluyayla, Ardıç ve Sökü Yaylaları yer almaktadır (Turoğlu ve Özdemir, 2005).

Yöntem

Bu araştırma, Amasra- Safranbolu aksında yer alan Ulus İlçesinin tematik turizme yönelik alt tema tabanlı geliştirilebilir turizm aktivitelerinin tespitine yönelik bir vaka çalışmasıdır. Vaka çalışması, belirli bir olay, birey, grup veya topluluğu derinlemesine inceleyerek karmaşık olguları anlamayı amaçlayan nitel bir araştırma yöntemidir (Yin, 2018). Bu yöntem, özellikle sosyal bilimlerde bağlamsal faktörleri göz önünde bulundurarak teorik çerçevelerin geliştirilmesine katkı sağlar (Stake, 1995). Bu nitel araştırmanın amacı, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 kapsamında belirlenen yedi tematik turizm koridorundan biri olan ve Batı Karadeniz Kıyı Koridoru içerisinde yer alan Bartın İli Ulus İlçesi'nde tematik turizmin gelişim biçimlerini belirlemektir. Vaka çalışmaları, mevcut bir olguyu derinlemesine incelemek amacıyla birden fazla veri kaynağının kullanıldığı deneysel araştırmalardır (Yin, 2018).

Bu tür çalışmalar, araştırmacının belirli bir olguyu anlaması veya açıklaması gerektiğinde dört aşamalı bir metodoloji çerçevesinde yürütülmektedir (Seyed Imami, 2005; Danaeifard, 2013) ki bu çalışmanın metodolojisi araştırma sorununun ifade edilmesi, veri toplama ve veri analizi, veri değerlendirme ve analiz ile raporlama aşamalarından oluşmaktadır. *Araştırma için 09.10.2024 tarihli ve 2024-SBB-0710 numaralı başvuruya Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu tarafından etik kurul onayı verilmiştir.*

Tablo 2. Görüşmeci profilleri

Sıra No:	Görüşmeci Profili	Görüşmeci Kodu
1	Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği Üyesi	G1
2	Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği Üyesi	G2
3	Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği Üyesi	G3
4	Ulus İlçesi Kamu Çalışanı	G4
5	Ulus İlçesi Kamu Çalışanı	G5
6	Ulus İlçesi Kamu Çalışanı	G6
7	Ulus İlçesi Kamu Çalışanı	G7
8	Ulus İlçesi Yerli Halk	G8
9	Ulus İlçesi İşletme Sahibi	G9
10	Ulus İlçesi İşletme Sahibi	G10
11	Bartın Üniversitesi Turizm Akademisyeni	G11

Araştırma, önceden elde edilen kaynak bilgileri temel alarak saha ziyaretleri ile desteklenmiş ve bu süreçte konu ile ilgili 12 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları doğrultusunda yüz yüze görüşmelerle devam etmiştir.

Bulgular

Yazın incelendiğinde, özellikle tematik turizmi ele alan sınırlı sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, çalışmada Dünya Turizm Örgütü (2017) tarafından tanımlanan 15 ortak tema ekseninde Ulus İlçesinde geliştirilmesi gereken ana ve alt temalar görüşmeci değerlendirmeleri sonucu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Dünya Turizm Örgütü tematik turizme yönelik gruplar

Sıra	Tema Grupları	Tema Grup İçeriği
1	Fiziksel Aktivite	Açık hava macera sporları veya dayanıklılık, ekstrem yerlere yolculuklar; uzun mesafe koşu, yürüyüş, bisiklete binme veya binicilik gibi fiziksel aktiviteler.
2	Kırsal Yaşam	Yerel halkla etkileşim kurarak kırsal alanların yaşamına katılmayı içeren faaliyetler.
3	Manzara	Görsel çekiciliği bulunan manzara ve yerlerin keşfi.
4	Doğal sistemler	Ekolojik ve jeolojik olağanüstü yerleri oluşturan doğal güçlerin keşfi.
5	Tarih	Eski ve tarihi değeri olan binalar, eserler veya maddi-manevi geçmişten izler taşıyan yerlerin deneyimlenmesi.
6	Geleneksel El Sanatları	Bir destinasyondaki geleneksel el sanatlarıyla ilgili etkinliklere katılmak.
7	Yiyecek ve İçecek	Restoranlar, çiftlikler, plantasyonlar, üzüm bağları, bira fabrikaları veya pazarlarda destinasyonun yiyecek ve içeceklerini deneyimlemek ve bu konuda bilgi edinmek.
8	İyi Oluş	Sağlıklı yaşam tarzını deneyimleme; spa uygulamaları veya meditasyon gibi aktivitelerle iyi olma halinin teşvik edilmesi yönünde seyahat etmek.
9	Hac	Seyahat yoluyla maneviyat veya yüceltme duygusunu deneyimleme veya paylaşım
10	Kökler	Bireyin atalarının veya halkının mirasını keşfetmesi ve deneyimlemesi
11	Kültürel ikonlar	Ulusal veya uluslararası tanınırlığa sahip sanat galerileri, müzeler ve anıtların ziyaret edilmesi.
12	Görsel ve sahne sanatları	Görsel ve sahne sanatları yönüyle güçlü destinasyonlarda festival ve etkinliklere katılım.
13	Endüstriyel turizm	Modern ve geleneksel sanayinin geçmişini, mevcut durumunu ve son teknoloji çalışma uygulamalarını gösteren fabrika, maden veya elektrik santrali turlarına katılım.
14	Deniz yaşamı	Yerel bir istiridye avcısıyla istiridye avına çıkmak gibi denizcilik endüstrileri hakkında bilgi sağlayan faaliyetlere katılmak.
15	Kentsel yaşam	Kent yaşamının dinamiklerini oluşturan alışveriş, gece hayatı, yürüyüş ve yerel halkla etkileşim gibi kentsel aktivitelere dahil olma.

Kaynak: Dünya Turizm Örgütü (2017)

Görüşmeci Değerlendirmeleri ve Ana Tema-Alt Tema Tabanlı Geliştirilebilir Tematik Turizm Bulguları

Araştırmaya üç Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği üyesi, dört kamu çalışanı, bir yerli halk, iki işletme sahibi ve iki turizm uzmanı ile önceden hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme sorularının yüz yüze görüşmeler yapmak suretiyle devam edilmiştir. Görüşmecilerin verdikleri cevaplar ve Dünya Turizm Örgütü Tematik Turizm Grupları doğrultusunda Ulus İlçesi tematik turizme yönelik ana tema ve alt temalar aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

Ulus İlçesinde Tematik Turizm Türlerine Yönelik Bulgular

Ulus İlçesinde geliştirilebilir turizm türlerine yönelik görüşme formundaki ilk soru *Ulus İlçesinde hangi turizm türleri geliştirilebilir?* olmuştur. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan ana ve/veya alt temalar: bisiklet turizmi (G1, G3, G7, G8); doğa turizmi (G2, G11, G12), tarım turizmi (G10, G11), mağara turizmi (G1, G3, G5, G4, G12), Eko turizm (G6, G7, G9, G12) 'dir. Katılımcılardan G1: *"Bizim dernek olarak 'Bisikletim Var Benim' projemizle elimizde 28 adet dağ bisikleti bulunmaktadır. Bu bisikletler ilçemizi ziyarete gelen başta öğrenciler olmak üzere herkesin kullanımına sunulmaktadır. Derneğimiz tarafından belirlenen trekking alanlarında bu bisikletler kullanıma hazırdır."* ifadesini kullanırken; G3: *"Şu an şehir merkezinde mevcut bisiklet yollarımız mevcut. Ancak bu yolların artırılması ve bisiklet rotalarının haritalandırılması gerekmektedir."* şeklinde ilçedeki bisiklet turizmi konusunda vurgu yapmıştır. Katılımcı G11 bu soruya *"Ulus ilçesinde doğa turizmi ilk sırada gelir. Çünkü ilçe sınırları dahilinde Küre Dağları Milli Parkı yer almaktadır derken, G2 " Biliyorsunuz ki Bartın'ın %45'i Küre Dağları sınırları içerisinde. Bu sınırların büyük bir çoğunluğu da Ulus İlçesinde, bu yüzden doğa turizmi bu bölge için önemli"* ifadesini kullanmıştır. Katılımcı G1 bu soruya *"Mağaralarımız çok fazla ancak henüz turizme açılmamış birçok mağaramız var"* yanıtını verirken G4: *"İlçemizde mağaralar turizme kazandırılmalı. Örneğin Kokurdan Mağarasına yönelik seyir terası yapımı, 18 metre derinlikteki mağara içerisine giriş gibi projeler mevcut."* cevabını vermiştir. G9 *"İlçemiz gerek doğası gerekse manzarasıyla eşsiz bir yer. Burada yeşilin her çeşidini her zaman görebilirsiniz."* derken G12 *"Özellikle Küre Dağları Milli Parkı ekoturizm kapsamında mutlaka değerlendirilmesi gereken bir alandır. Şu anda Kastamonu'nun sahiplendiği ve yürüyüş rotası faaliyetlerinde bulunduğu alan Uluyayla'yla birlikte Bartın'da uygulamaya alınmalıdır."* şeklinde yanıt vermiştir.

Ulus İlçesinde Geliştirilebilir Turizm Türleri ve Katılımcı Görüşleri aşağıdaki şekilde tablolaştırılabilir:

Tablo 4. Ulus İlçesinde Geliştirilebilir Turizm Türleri ve Katılımcı Görüşleri

Ulus İlçesinde Geliştirilebilir Turizm Türleri ve Katılımcı Görüşleri		
Turizm Türü	Görüş Bildiren Katılımcılar	Öne Çıkan Görüşler
Bisiklet Turizmi	G1, G3, G7, G8	- G1: "Bisikletim Var Benim" projesi kapsamında 28 dağ bisikleti ziyaretçilerin kullanımına sunulmaktadır. - G3: Şehir merkezinde mevcut bisiklet yolları artırılmalı ve bisiklet rotaları haritalandırılmalıdır.
Doğa Turizmi	G2, G11, G12	- G11: Küre Dağları Milli Parkı, doğa turizmi açısından en önemli alanlardan biridir. - G2: Bartın'ın %45'i Küre Dağları sınırları içinde olup büyük bir bölümü Ulus İlçesi'nde yer almaktadır. Bu durum, doğa turizmi için büyük bir avantajdır.
Tarım Turizmi	G10, G11	- G10 ve G11: İlçede tarımsal üretim alanlarının ve geleneksel tarım uygulamalarının turizme entegre edilerek sürdürülebilir tarım turizmi faaliyetlerinin geliştirilebileceği belirtilmiştir.
Mağara Turizmi	G1, G3, G4, G5, G12	- G1: İlçede çok sayıda mağara bulunmakta, ancak çoğu henüz turizme açılmamıştır. - G4: Kokurdan Mağarası için seyir terası yapımı ve mağara içine giriş projeleri planlanmaktadır.
Ekoturizm	G6, G7, G9, G12	- G9: İlçenin zengin doğal yapısı ve manzarası ekoturizm için büyük bir potansiyel barındırmaktadır. - G12: Küre Dağları Milli Parkı ekoturizm kapsamında değerlendirilmelidir. Şu anda Kastamonu tarafından sahiplenilen Uluyayla yürüyüş rotaları, Bartın'da da uygulanmalıdır.

Katılımcılara yöneltilen *'İlçenizdeki turizm değerleri hakkında bilgi verebilir misiniz?* sorusu ve *'İlçenizde hangi turizm değerleri geliştirilmesi için ön plana çıkmalıdır?* soruları katılımcılar tarafından birlikte değerlendirilmiştir. Bu sorulara yönelik olarak G2, G4, G8, G11 ve G12 Küre Dağları Milli Parkı ve Ulukaya Şelalesi cevaplarını bir vermişlerdir. G1 *" Milli park içerisinde olmak bizim için çok önemli. Burada yetişen birçok endemik bitki bulunmakta. Örneğin Meslek yüksek okulumuzda Bilge Hocamızın yaptığı araştırmada Küre Dağları Bartın Bölümü'nde 12 cins 29 takson orkide tespit edilmiştir. Bu orkideler turizme kazandırılmalıdır. İfadesini kullanırken katılımcı G4: *"Ulus ilçesi Ulukaya köyüdenim. Ulukaya aşk acısını**

dindiren şelale” olarak bilinen ve hikayesi de olan şelale. İlçemiz için önemli bir turizm değeri” ifadelerini kullanmıştır.

Katılımcılara yöneltilen bir diğer soru ‘ ‘Ulus ilçesinde turizm faaliyetlerinin gelişebilmesi için hangi konulara öncelik verilmelidir?’ dir. Bu açık uçlu soruya katılımcılarım farklı yanıtlar verdikleri görülmektedir. Örneğin G1 bu soruya ‘ ‘ Küre Dağları Milli Parkı olarak 2024 Ekim ayında yani bu ay “Unesco Biyosfer Ağı” çalışması başlatılarak, Unesco’ya giriş için toplantı gerçekleştirilecektir. Unesco bizim için olmazsa olmazımız olmalıdır ve mutlaka sürecin tamamlanması için mücadele edilmelidir. Gastronomi çok önemlidir. Miladi 1000 li yıllardan itibaren Ulus’u oluşturan orta Asya’dan gelen bu halk kültürüne sıkı sıkıya bağlı olmasından dolayı yemek kültürü inanılmaz gelişmiştir. Bunun mutlaka değerlendirilmesi gerekir dernek olarak elimizde “Yemekler Kitabımız” ana hatları bellidir. ‘ ‘şeklinde cevap verirken; G5 ‘ ‘turizm altyapımız yok ‘ ‘ yanıtını vermiş; G11 ‘ ‘İlk sırada planlama ve organize olma, ikinci sırada altyapı, üçüncü sırada konaklama ve yeme-içme, dördüncü sırada tanıtım ve pazarlama” cevabını, G12 ise; öncelikle ilçeye yapılacak ulaşımın kolay hale getirilmesi ilçeye turist çekmek için ön şarttır. Ayrıca, turistlerin ihtiyacını karşılayacak konaklama tesislerine önem verilmelidir. Günümüzde bungalov evler popüler olduğu için ilçeyi bu evlerle tanıtmak daha kolay olabilir. Mevcut turizm işletmelerinin de kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Turizmin en önemli paydaşlarından biri olan yerel halkın ekonomik olarak turizmden fayda görmesi için eğitimler verilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. ‘yanıtlarını vermişlerdir.

İlçenin bir ekoturizm köyü olabilmesi için nasıl bir yol izlemesi gerektiği hakkında bir bilginiz var mı? katılımcılara sorulan bir diğer sorudur. Katılımcı G1 bu soruya ‘ ‘ İlçemizde 7 ayrı köyümüz ekoturizm alanı seçilmiştir. Bu köylerimizdeki değerler yüksek olup üzerinde durulması gereken konudur. Bu köylerimizde tarımsal üretim yüksek düzeyde yapılmakta fakat satılması konusunda maalesef geri kalmak zorunda bırakılmışlardır. Köylü Pazar yeri kurulmuş fakat öksüz çocuk gibi ilçemizin çok uzağına kurulan köylü pazarı maalesef burada istediği verimi alamamaktadır. İnsanlarımız satış yapamamaktadır. ‘cevabını verirken; G2 ‘devlet kurumları içerisinde bir bütünlük olmalı’ yanıtını; G11 kodlu görüşmeci ‘ ‘Ulus’un bir ekoturizm ilçesi olabilmesi için olmazsa olmaz koşulu, Kaymakamlık, Belediye ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden oluşan ve planlama ve yönetim yapacak olan bir Yürütme Kurulu tesis etmesi gerekir.’ yanıtını; G12 ise ‘ ‘öncelikle kamu özel sektör iş birliğine gidilerek bu alanda projeler hayata geçirilmeli ve ilçeye yapılacak yatırımlar için de teşvikler verilmelidir. Özellikle küçük ve orta ölçekli turizm işletmelerine turizm teşviği ve destekleri sağlanması önem taşımaktadır.’ cevabını vermiştir. Diğer katılımcıların bu soruya yönelik net fikirlerinin olmadığı gözlenmiştir.

Araştırmanın bir diğer sorusunu ‘ ‘Tematik turizmin ne olduğunu biliyor musunuz? oluştururken turizm akademisyenlerinin bu soruya sırayla G11 ‘ ‘ Tematik Turizm, belli bir alanda-konuda uzmanlaşmış turizm türüdür. Ve G12 ‘ ‘Turizm endüstrisinde küçük pazarlar oluşturmak suretiyle belirli turist gruplarına hitap eden ve belirli tema veya ilgi alanına odaklanan turizm çeşididir.’ ‘ şeklinde yanıtlar verdikleri görülürken, diğer görüşmeciler tematik turizm kavramını ilk kez duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda görüşmecilere konu hakkında açıklamalarda bulunularak görüşme sorularına devam edilmiştir.

Görüşmecilere ‘ ‘Ulus ilçesi için geliştirilebilir tematik turizm türleri: Tarihi- kültürel tema, kırsal yaşam deneyimi, sportif ve macera amaçlı mağara turizmi ve Fiziksel aktivite- Doğa Sporları ve Manzara olarak düşünülebilir. Bu temaların Ulus ilçesi için doğru turizm temaları olduğu söylenebilir mi?’ ‘ şeklinde bir diğer soru yöneltilmiştir. G1 ‘ ‘Ulus ilçemizde tarihi- kültürel tema geliştirilmeli. İlçemiz bu konuda çok zengin. Prof. Dr. Cevdet Yakupoğlu “Bartın Vakıfları” adlı eserinde “Bartın ve çevresi ilk olarak Selçuklu Devleti zamanında Kara Tegin eli ile fethedilmiş, bir müddet sonra Bizans otoritesi buraları geri almış, XIII. Yüzyıl başlarında Çobanoğulları devrinde bu havali tekrar Türk egemenliğine girmiş ve “XIV. Yüzyıl ilk çeyreğinde (1300-1375) Candaroğulları hâkimiyetinde kalmıştır. Onikidivan ve Ulus adları’ da Selçuklu – Çobanoğulları siyasi otoriteleri zamanında gerçekleştirilen idari düzenlemeler esnasında ortaya çıkmıştır” Prof. Dr. Cevdet Yakupoğlu “Bartın Vakıfları” 12. Sayfa bilgiler ışığındadır. Bu bilgiler ışığında Ulus Osmanlı Devleti’nde önce kurulmuştur ve ismi verilmiştir. Ulus ilçemizde yaptığımız araştırmalarda 29 köyümüzün ismi orta Asya da bulunan Boy ismi ya da orada kullandıkları isimleri taşıdıklarını tespit edilmiştir. Bunlara örnek; Kayıcılar, Dodurga, Nefsi Alpi, Çerçi, Alpi Eldeş, Ağa Divanı vb’dir. Ağa Divanı yani Ulus ve Ağa Köyü’nün tarihi kimliği Miladi 1300 yılına geldiği o tarihte kurulduğu tarihi kayıtlarda tespit edilmiştir.’ ‘ ifadelerini kullanırken; G4, G8 ve G9 İlçedeki ahşap konaklara ve Hasan Dede Camii’ne dikkat çekmiştir. G3 Ağa Köyü’nde Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü tarafından çok büyük bir yatırım ile “Ziyaretçi Merkezi ve Tahnit Müzesi” kurulduğunu, döneminde Kastamonu ve Pınarbaşı’ndaki köylerin Ulus’a geli güzergâhlarının üzerinde yer alan köyde birçok han olduğunu vurgulamıştır. Bunların birisi olan “Eğri Baltanın Hanı” satılarak el değiştirdiğini, yeni sahibinin restore ederek “Otel” olarak kullanmak ve gelen misafirleri konaklamak amacı

ile hazırlık yaptığını vurgulamıştır. Ayrıca Ağa köyünde ahşap yapımı 50’den fazla köy konağı olduğunu, hatta Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi’nin 2019 yılında “Ağa Köy (Bartın – Ulus) Geleneksel Konutları” adlı 841 sayfalık Yüksek Lisans Tez Çalışması tamamladığını belirtmiştir. Ahşap konakların çivisiz ve birbirine geçmeli şekilde yapıldığını ifade etmişlerdir.

G2 ve G4 bölgede yetişen çapaç (ebişke mantarı) mantarı ve kanlıca mantarlarına dikkat çekmişler, bu mantarlardan önceleri ilçede pide yapan lokantaların olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla bölgeye has yiyecekler ortaya çıkarılarak ilçede gastronomi turizminin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. G7, G8 ve G10 ise görüşmelerde ilçede ev pansiyonculuğu olduğunu, devletin bu konuda kurs alanlara destek verdiğini ancak ilçede ev pansiyonlarında eskisi gibi kalan olmadığını mutlaka bu konuda bir şeyler yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. G5 ve G9 ilçede çeşitli festivallerin düzenlendiğini ifade etmişler, Doğa Festivali ve Keşkek festivallerinin daha fazla duyurulması gerektiğini vurgulamışlardır. G3 ise Hoca Köyü’nde yöresel yiyeceklerin üretildiği bir gıda üretim merkezlerinin olduğunu ifade etmiştir.

Son olarak katılımcılara “İlçede bireysel veya grup turlarına yönelik başka hangi turizm aktiviteleri eklenebilir?” sorusu yöneltilmiştir. G2, G5, G6, G8, G9 ve G10 ilçeden ırmak geçtiği için balıkçılık, fotoğrafçılık, doğa eğitim turları, bisiklet kullanımı, yaban hayatı gözleme, ırmağa girmek, doğa yürüyüşleri yapılabileceğini vurgulamışlardır. G11 bu soruya “mağaracılık, atlı gezinti, bisiklet” şeklinde cevap verirken G12 ‘saydıklarınıza ek olarak rekreasyonel balık avlama, kuş gözlemciliği ve yerel festivaller eklenebilir.’ cevabını vermiştir. G3 Ulus ilçe köylerinin yılın her dönemi doğa fotoğrafı çekmek için eşsiz manzaralara sahip olduğunu vurgularken, G7 Ulus- Safranbolu yolu üzerinde bulunan doğal ağaç tünelinin turizm için yararlanılması gerektiğini öyle ki bu ağaç tünelin çevresinde gün yüzüne çıkarılmamış birçok tarihi değer de olduğunu vurgulamıştır.

Bulguların Değerlendirilmesi

Ulus İlçesi ve çevresinde geliştirilebilecek turizm temalarından biri, bölgenin zengin tarihi ve çeşitli tarihi cazibe merkezleri dolayısıyla "tarihi-kültürel tema"dır. Bu bağlamda, ana arter yolları, tarihi konaklar ve ahşap evler, müzeler, cami ve türbeler ile etkinlik ve festivaller beş alt tema olarak belirlenmiştir. Ulus merkezde yer alan Kocagöz Konağı, Ulus ve çevre köylerinin tarihine ışık tutan 475 kültürel parçayı sergilemektedir. Ayrıca, Ulus İlçesi ve çevre köyleri, çeşitli türbeleri ile önemli bir yerleşim alanıdır. Bu bağlamda, Ulus merkezde bulunan Hasan Dede Camii ve Türbesi, Bahçeçik Köyü’ndeki İbrahim Haseki ve Horasan Türbesi, Güney Ören Köyü’ndeki Çokman Şeyhleri Türbesi, Kalecik Köyü’ndeki Şemsettin Efendi Türbesi, Köklü Köyü’nde bulunan Ese Dede Türbesi ve Sakar Öküz Türbesi, Şirinler Köyü’ndeki Altaşman Türbesi ile Ulukaya Köyü’ndeki Asar Türbeleri, tarihi ve kültürel zenginliklerin birer örneğidir. Özellikle Güney Ören Köyü’nde yer alan tarihi cami, Çokman Tekkesi Şeyhi Şeyh Eyüp Efendi (Ö. 1650) tarafından yaptırılmış olup, ahşap karkas yapım tekniğiyle inşa edilmiştir.

Bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen Ulus Geleneksel Doğa Festivali ve 14. Drahna Uluslararası Keşkek Festivali, Ulus İlçesi için geliştirilmesi gereken tematik turizm türlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği tarafından gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde, Tarihi Tuz Yolu, Kiraz Yolu, Antik Paflagonia Yolu, Tarihi Kağrı Yolu ve Saç Yolu gibi beş önemli yol belirlenmiştir. Bu yolların başlangıç noktası olarak bilinen Antik Paflagonia Yolu, Küre Dağları Milli Parkı’nın kritik bir noktasında yer almakta olup, Batı Karadeniz’in en önemli ören yerlerinden biri olmaya aday bir antik yoldur. Henüz tamamı gün yüzüne çıkarılmamış olan bu yol, Ulus İlçe merkezi, Aşağı Çerçi Köyü, Çerde Köyü, Odalar Yanı, Gavur Pazarı, Uzun Çarşı ve Saman Pazarı, Arıt Köyü, Darıören Köyü, Çöme Boğazı, Bartın Boğazı ve Amasra Limanı güzergahını kapsamaktadır (Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği,2024).

Tarihi Tuz Yolu, Bizans döneminde kullanılan ve insanların yaşamı için büyük önem taşıyan tuzun Karadeniz’den (Gideros Koyu’ndan) taşındığı antik bir kervan yolu olarak bilinmektedir. O dönemde Ukrayna’dan getirilen tuz, Gideros Koyu’na ulaştırılarak Ulus-Drahna yöresi insanları tarafından çeşitli tahıl ürünleri, meyve, sebzeler ve canlı hayvanlarla değiştirilmiştir. Bu bağlamda, Tuz Yolu, birçok tarihi kalıntıyı barındıran önemli bir yapıdır. Ayrıca, 2020 yılında coğrafi işaret alan Kurucaşile Taş Saç, köylerde ekmek gibi yiyeceklerin pişirilmesinde kullanılan özel bir taş olarak öne çıkmaktadır. Bu taş, özellikle ekmek ve gözlemeye ayrı bir lezzet katmaktadır. Eski dönemlerde bu taşın Ulus’a getirilmesi ve satılması amacıyla kullanılan yol ise Saç Yolu olarak tanımlanmıştır (Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği,2024).

Ulus ve çevre köyleri için değerlendirilebilecek diğer ana tema, kırsal yaşam deneyimidir. Küre Dağları Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan Ulus ve çevre köyleri, kırsal yaşam deneyimi yaşamak isteyen ekoturistler için önemli bir potansiyele sahiptir. Örneğin, Aşağıçerçi Köyü, bir ekoturizm köyü olarak öne çıkmakta ve

burada on ayrı evde ev pansiyonculuğu yapılmaktadır. Ayrıca köyde, kadın girişimciler tarafından oluşturulan Kadın Dayanışma ve Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Bu merkezde, kadınların gelişimine yönelik çeşitli eğitimler verilmektedir. Bu durum, yerel halkın turizme yönelik hazır bulunuşluğunun yüksek olduğunu ve köydeki eko turistik ürünlerin geliştirilip pazarlanma sürecinin, bölgedeki diğer destinasyonlara nazaran çok daha hızlı gerçekleşebileceği şeklinde değerlendirilebilir. Diğer yandan, Ulus İlçesi'ndeki köylerde, kırsal kalkınmanın odağı olan çok sayıda tarım arazisi mevcuttur. Köylerde bulunan çok sayıda ahşap evin bir kısmının atıl durumda olduğu dikkate alındığında, bu evlerin çevresinde tarım çiftliklerinin kurulması veya yeniden inşa edilmesi, konaklama, kamp, çiftlikte yaşam, sebze/meyve toplama, hayvan besleme, binicilik, yaban hayatı gözleme (özellikle geyik), hasat, çiftçi pazarında organik ürünlerin satışı, meşe mantarı, kültür mantarı ve istiridye mantarı üretimi, balık avlama, foto safari ve doğa eğitim turları gibi çiftlik turizmi aktiviteleri için bireysel veya grup turlarının planlanması gerekmektedir.

Ayrıca, destinasyonda geleneksel yemeklerin varlığı göz önünde bulundurulduğunda, kırsal yaşam deneyimi içerisine Köy Helvası, Malak Çorbası, Saç Baklavası, Barbunyalı Mısır Çorbası, Kara Mancar-İspit Un Çorbası, Sütlü Keşkek Çorbası, Acı Mantar Kavurması, Kuru Yufka Tatlısı ve Elma-Armut Pişmesi gibi yöreye özgü yiyeceklerin dahil edilmesi faydalı olacaktır. Sonuç olarak kırsal yaşam deneyimi ana teması, ev pansiyonculuğu, çiftlik turizmi ve yöresel yiyecekler alt temalarında değerlendirilebilir.

Bartın İli, mağara oluşumlarına olanak sağlayan karbonatlı kayaçların yoğun olarak bulunduğu bir bölgedir. İlin Amasra ve Ulus ilçelerinde, şu ana kadar tespit edilen 107 mağara bulunmaktadır (Zonguldak-Karabük-Bartın İlleri Turizm Sektör Analizi, BAKKA, 2011). Mağaralar, ziyaretçiler tarafından bilimsel, sportif, macera, sağlık veya kültürel nedenlerle ilgi çekmektedir (Cigna ve Forti, 2013; Cross, 2004). Bu bağlamda, bölgenin üçüncü ana teması olarak mağara turizmi öne çıkmaktadır. Ulus merkezde Kırlangıç ve Kemerli mağaraları, Alıçlı Köyü'nde Büyükkaya ve Gölçük mağaraları, Alıp Köyü Buz Mağarası, Arpacık Köyü'nde su sarkıtları bulunan iki mağara, Aşağı Köyü'nde Milli Park içinde yürüyerek gidilebilen Buz Mağarası, Aşağı Çamlı Köyü'nde Kemerli ve Kadı Harman mağaraları, Aşağıçerçi Köyü'nde Yatay ve Dikey mağaralar, Çerde Köyü'nde Dikey Mağara, Eldeş Köyü'nde Karain Mağarası, İğneciler Köyü'nde Buz ve Düzlük mağaraları, Karakışla Köyü'nde gezilebilen Karakaya Mağarası, Şirinler Köyü'nde hayvanların barındırıldığı eski mağaralar ve sarkıtların bulunduğu Üç Göz Kuyu Mağarası, Yukarıdere Köyü'nde ise eskiden han olarak kullanılan Keyfan Mağarası, Çıngıraklı Mağara, Göksu Mağarası, Avlu Mağarası ve Kuşkayası Mağaraları, bölgenin dikkat çeken ve bilinen mağaralarıdır. BAKKA tarafından hazırlanan Bartın Mağaraları Araştırma Raporu'nda (2018), Ulus ilçesine yönelik Kırlangıç, Karain, Büyükkaya, Kuşaklı ve Kemerli mağaralarının sportif amaçlarla kullanılabilir olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, diğer mağaralara yönelik olarak Ulus İlçesi Mağara Turizmine dair gerekli araştırmalar yapılmalı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı (2018) tarafından belirlenen kriterlere göre, mağaraların turizm açısından önemi ve potansiyeli değerlendirilmelidir. Bu kriterler arasında, mağaranın turizme hizmet veren yerleşim merkezlerine yakınlığı, morfolojik ve oluşum özelliklerinin çekici unsurlar taşıması, ulaşım kolaylığı ve ziyaretçilere hizmet verebilecek düzenlemelerin yapılabilirliği bulunmaktadır. Bu şartların sağlanması halinde, bölge mağara turizmine yönelik bir çekim merkezi haline dönüştürülebilecektir. Sonuç olarak, mağara turizmi alt temaları; bilimsel, sportif ve macera amaçlı mağara turizmi olarak öne çıkmaktadır.

Fiziksel aktivite ve doğa sporları ile manzara, destinasyon için belirlenen bir diğer ana tema başlığı olarak değerlendirilmektedir. Drağna ve Alıp Köyü başta olmak üzere, hemen hemen tüm köylerde doğa fotoğrafçılığına uygun panoramik manzaralar bulunmaktadır. Ayrıca, Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü tarafından yapılan Ulus Yukarı Seyir Terası ve bu terasta bulunan zipline, doğa severler için alternatif fiziksel aktivite olanakları sunmaktadır.

Bartın'ın Bahçecik Köyü ile Safranbolu'nun Alabaş Köyü sınırları içerisinde yer alan ve toplam uzunluğu 9,5 km olan Doğal Anıt Ağaç Tüneli, “*ilginç özellikleri, nadir yapıları ve estetik güzellikleri*” nedeniyle 2009 yılında 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. Bu tünel, her mevsimde sunduğu eşsiz manzaralarla doğa severlere ve ziyaretçilere benzersiz bir görsel deneyim yaşatmaktadır. Ancak, bu doğal varlığın ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı yeterince gerçekleştirilememiştir.

Ulus İlçesi'nde sınırları içerisinde bulunan Doğal Anıt Ağaç Tüneli ve çevresinde henüz gün yüzüne çıkarılmamış tarihi değerler hem turistik bir cazibe merkezi hem de ekoturizm odaklı bir destinasyon olarak önemli bir potansiyele sahiptir. Bu bağlamda tarihi değerlere yönelik arkeolojik kazıların tamamlanması gerekmektedir. Ayrıca tünelin korunması ve geliştirilmesi için aşağıdaki önerilerin hayata geçirilmesinde yarar bulunmaktadır:

1. **Rutin Bakım:** Tünelin bakımının düzenli olarak yapılması, doğal yapısının ve estetik görünümünün korunmasına katkı sağlayacaktır.
2. **Güvenlik ve Estetik:** Tünel boyunca yol kenarlarının güvenliğinin sağlanması, estetik unsurlarla dengelenerek, ziyaretçilerin güvenli bir deneyim yaşamalarına olanak tanınmalıdır.
3. **Yönlendirici Tabelalar:** 9.5 km'lik alan boyunca doğal veya doğal görünümlü malzemeler kullanarak yönlendirici ve bilgilendirici tabelaların hazırlanması, ziyaretçilerin yönlendirilmesi açısından faydalı olacaktır.
4. **Uygun Kullanım Önlemleri:** Ağaç tünelinin uygun bir şekilde kullanımı için gerekli önlemler alınmalı ve bu konuda bilgilendirme yapılmalıdır.
5. **Ağaç Bakımı:** Ağaçların budama, temizlik ve bakım işlemleri sürekli ve düzenli olarak gerçekleştirilmelidir.
6. **Altyapı Çalışmaları:** Tünelin motorlu taşıtlar dışında bisiklet ve yaya geçişine uygun hale getirilmesi için gerekli altyapı çalışmaları tamamlanmalı ve tünelin ana yol güzergahı dışında tutulmasını sağlayacak alternatif yollar geliştirilmelidir.
7. **Teknolojik Destek:** Near field (yakın alan) teknolojisi kullanılarak, tünelden geçiş sırasında ziyaretçilere tünel hakkında bilgi veren mesajlar gönderilmesi sağlanmalıdır.
8. **Ulaşım Güvenliği:** Ulaşım güvenliğinin sağlanması, doğal, estetik, tarihi, çevresel ve toplumsal değerlerin dengelenmesi ile gerçekleştirilmelidir.
9. **Yeşil Altyapı ve Aydınlatma:** Ağaç tünelinin çevre kalitesini korumak amacıyla yeşil altyapı ve uygun ışıklandırma önlemleri alınmalıdır.
10. **Taşıma Kapasitesi Analizi:** Tünelin yol taşıma kapasitesinin tespit edilerek, gerekli önleyici tedbirlerin alınması önemlidir.
11. **Tanıtım ve Reklam Çalışmaları:** Ağaç tünelinin Ulus ilçesi ile anılmasını sağlamak amacıyla tanıtım ve reklam araçlarının etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Tünelin, ilçenin turistik değeri ve ekoturizm odaklı gelişme hedefleri doğrultusunda etkin bir ürün olarak değerlendirilmesi için ilçenin logosunun "Ağaç Tüneli" şeklinde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Ulus İlçesi, bisiklet turizminin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bartın-Ulus bisiklet rotası toplam 56,4 km uzunluğunda olup, bu rotanın tamamlanma süresi yaklaşık 3 saat 23 dakikadır. Bu bağlamda, bisiklet severler için güvenli bir kullanım alanı sağlamak amacıyla bir bisiklet yolu projesinin hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ulus İlçesinin doğa dostu bir turizm destinasyonu imajı oluşturabilmesi için, yerel halkın ve özellikle öğrencilerin bisiklet kullanımının teşvik edilmesi gerekmektedir. Bunun yanında, Ulus merkezde bir bisiklet parkı oluşturularak, bisiklet kiralama olanakları sunulmalı ve şehir dışından gelen ziyaretçiler için kısa sürümlü bisiklet rotaları tasarlanmalıdır. Bu tür uygulamalar bölgedeki bisiklet turizminin gelişimini destekleyecek ve sürdürülebilir turizm hedeflerine katkıda bulunacaktır.

Ulus İlçesi, çeşitli doğa sporları ve açık hava etkinlikleri açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Bu bağlamda, olta balıkçılığı, Türkiye'nin en büyük yaylası olan Uluyayla'da gerçekleştirilebilecek sportif etkinlikler, Çerde Köyü'nde yamaç paraşütü, Hisar Köyü'nde avcılık poligonu ile atış talimi imkânı, Kokurdan'da trekking yolları ve Aşağı Çamlı Köyü'nde 5.7 km'lik trekking rotası ile İğneciler Köyü'nde 8.9 km'lik trekking yolu, doğa sporlarına meraklı gezginler için eşsiz deneyimler sunmaktadır.

Bu bağlamda, "Fiziksel Aktivite-Doğa Sporları ve Manzara" ana temasının alt temaları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. **Doğal Anıt Ağaç Tüneli:** Bu doğal yapı, ekoturizm açısından büyük bir çekim merkezidir ve sürdürülebilir turizm uygulamaları ile korunması gerekmektedir.
2. **Bisiklet Turizmi:** Ulus ilçesinde bisiklet rotalarının geliştirilmesi, yerel halkın ve ziyaretçilerin doğa ile etkileşimde bulunmalarını teşvik edecektir.
3. **Doğa Fotoğrafçılığı:** Bölgenin panoramik manzaraları, doğa fotoğrafçılığı meraklıları için fırsatlar sunmaktadır.
4. **Trekking:** Çeşitli uzunluklarda ve zorluk seviyelerinde trekking yolları, doğa yürüyüşü yapanlar için çeşitli güzellikler ve deneyimler sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu alt temalar, Ulus İlçesinin doğal ve kültürel zenginliklerinin tanıtımını arttırarak bölgedeki turizm potansiyelini harekete geçirmekte önemli bir rol oynayacaktır.

Sonuç ve Tartışma

Potansiyel turistlerin ihtiyaç ve beklentileri, yaşam tarzlarındaki değişimlerle birlikte farklılaşmakta bu durum, yeni pazarların ortaya çıkmasını ve hedef tüketicilere özgü yeni turizm ürünlerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca çevrenin korunması, yerel kültürlerin sürdürülmesi ve yere özgü somut ve soyut kültürel mirasın geliştirilmesi bağlamında sürdürülebilir turizmi teşvik etme çabaları, turistlerin seyahat deneyimlerinde özne olma istekleri ile kısa ancak sık seyahat etme eğilimlerini arttırmaktadır. Bu bağlamda tematik turizm, turistlerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak tanıdığı ve kişisel eğilimleri doğrultusunda seyahat planlamalarına fırsat sunduğundan son yıllarda tercih edilen bir seyahat biçimi haline gelmiştir.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 kapsamında, ülkemizde yedi tematik turizm gelişim koridoru tanımlanmıştır ve bu koridorlar arasında Batı Karadeniz Kıyı Koridoru, bölge için önerilen gelişim alanı olarak öne çıkmaktadır. Stratejide Batı Karadeniz bölgesi için kıyı ve doğa turizmi çerçevesinde bir gelişim önerilmektedir. Özellikle ekoturizme yönelik planlama ve uygulamaların gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, Bartın İli Ulus ilçesinin tematik turizm odaklı gelişim hedefleri doğrultusunda alt temalarının belirlenmesi ve bu alt temalara yönelik bütüncül bir yaklaşım geliştirilmesi, Amasra-Safranbolu aksında yeni bir turizm destinasyonu olarak değerlendirilen bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

Araştırmada Dünya Turizm Örgütü'nün tematik turizme yönelik gruplandırması ekseninde belge analizleri ve görüşmecilerle değerlendirmeleri dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgular, Bartın İli Ulus İlçesi'nde ekoturizm odağında öncelikle geliştirilmesi gereken turizm temalarının tarihi ve kültürel tema, kırsal yaşam deneyimi, mağara turizmi ve fiziksel aktivite-doğa sporları ile manzara ana temaları olduğunu göstermektedir. Bu temalar, Dünya Turizm Örgütü tarafından belirlenen fiziksel aktivite, doğal yaşam, manzara, yiyecek-içecek, tarih ve kökler ana temaları ile örtüşmektedir. Araştırma, ev pansiyonculuğu, çiftlik turizmi, yöresel yiyecekler, bilimsel, sportif ve macera amaçlı mağara turizmi, manzara (Doğal Anıt Ağaç Tüneli), bisiklet turizmi, doğa fotoğrafçılığı ve trekking gibi ana temalarda yedi alt temayı ortaya çıkarmıştır.

Ulus İlçesinin tematik turizm ana ve alt temalarının geliştirilebilmesi için aşağıdaki önerileri dikkate almasında yarar bulunmaktadır:

- **Bütünleşik Destinasyon Planlaması:** Belirlenen temalar odağında ilçenin bütünleşik destinasyon planı hazırlanmalıdır.
- **Pazarlama Karmasının Oluşturulması:** Belirlenen temalar odağında pazarlama karması oluşturularak destinasyonun satış ve pazarlama çalışmaları yürütülmelidir.
- **Ulus İlçesi Turistik Ürün-Değer Matrisi:** Tematik turizm türlerinden hangi turistik ürün ya da ürünlerin oluşturulabileceğine yönelik ürün-değer matrisi oluşturulmalıdır.

- **Eğitim Programlarının Düzenlenmesi:** Hijyen, sanitasyon, güvenli gıda üretimi ve turist davranışları vd. konularda halka düzenli eğitimler verilmelidir.
- **Cittaslow Ağına Giriş:** Ulus Belediyesi tarafından Ulus ilçenin sakin şehir ağına dahil olabilmesi için girişimlerde bulunulmalıdır ki Bartın İlinde Cittaslow ağına dahil bir destinasyon bulunmamaktadır.
- **Yerel Üretici Desteklenmeli:** Peyzaj çalışmalarının tamamlandığı modern bir köy pazarının kurulması yerel üreticilerin ürünlerini sergileyip satabilmelerine olanak tanıyacaktır. Bunun için belediyenin üreticilere ücretsiz yer tahsis etmesi önemlidir.
- **Mantar Üreticileri Birliği Kurulmalı:** Yörede doğal olarak yetişen istiridye mantarı gibi mantarların ticari değer kazanmasını sağlamak amacıyla bir kooperatif kurulması faydalı olacaktır.
- **Kültür ve Doğa Mirası Projesi Hayata Geçirilmeli:** Yöredeki tüm endemik bitki ve hayvanların envanter çalışmasının yapılması ve türlerin korunmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir.
- **Kadın Emeği Evleri Kurulmalı:** Kadınlara ve dezavantajlı bireylere yönelik okuma yazma ve meslek edindirme programları sunan tesislerin kurulması yararlı olacaktır.
- **Bisiklet Yaşam Derneği Kurulmalı:** Bisiklet kullanımının teşvik edilmesi için bir dernek kurulabilir ve şehir merkezine bisiklet yollarının yapılması öncelikli hedefler arasında yer almalıdır. Ayrıca, Bartın-Ulus bisiklet rotası projelendirilmelidir.
- **Bilgilendirme Panoları Yerleştirilmeli:** Turistlerin ziyaret ettikleri alanlar için çevre ile uyumlu, uluslararası nitelik taşıyan bilgilendirme panolarının kurulması gerekmektedir.
- **Özgün Logo Tasarlanmalı:** İlçenin Doğal Anıt Ağaç Tüneli, Kocagöz Konağı veya Ulukaya Şelalesi ile özdeşleşmesi amacıyla özgün bir logo oluşturulmalıdır.
- **Mağara Turizmi Geliştirilmeli:** İlçede yer alan ve turizme kazandırılabilir mağaraların tespit edilerek alt ve üst yapı çalışmalarının tamamlanması gerekmektedir. Mola noktaları ve mağara rotalarını gösteren haritalar ile yönlendirme levhaları ile ziyaretçilerin ihtiyaçları karşılanmalıdır.
- **Doğa Temelli Turizm Projeleri Oluşturulmalı:** Gürcüoluk Mağarası veya Ulukaya Şelalesi gibi ilgi çekici alanlarda çevre ve peyzaj düzenlemeleri yapılarak alt ve üst yapı ihtiyaçları tamamlanmalıdır.
- **Sivil Toplum Örgütleri ile İş birliği:** Doğa derneği, Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL) ve Zirve Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü gibi sivil toplum örgütleri ile iletişim kurularak doğaseverlerin bölgeyi keşfetmeleri sağlanmalıdır.
- **Üniversite İş birliği:** Bartın Üniversitesi bünyesindeki öğrenci kulüpleri, trekking, balıkçılık, bisiklet, kamp/karavan, flora ve fauna, atlı doğa yürüyüşü ve kuş gözlemciliği gibi alternatif doğa turizmi türlerinden daha fazla yararlanabilmeleri için ilgili kurumlarla protokoller imzalanmalıdır.
- **Tarım Çiftliklerinin Kurulması:** Köylerde çok sayıda ahşap ev olduğu ve çoğunun atıl durumda olduğu dikkate alındığında bu evlerin çevrelerinde tarım çiftliklerinin kurulması/yeniden inşa edilmesi ve konaklama, kamp, çiftlikte yaşam, sebze/meyve toplama, hayvan besleme, binicilik, yaban hayatı gözleme (özellikle geyik), hasat, çiftçi pazarında organik ürünlerin satışı, meşe mantarı, kültür ve istiridye mantar üreticiliği, balık avlama, foto safari, doğa eğitim turları gibi çiftlik turizm aktivitelerine yönelik bireysel veya grup turlarının planlanması gerekmektedir.

Ulus ilçesinde az çalışılmış kırsal alanlara özgü tematik turizm biçimlerinin tasarlanması, bu bağlamda tematik turizme yönelik tamamlayıcı planların hazırlanması büyük bir önem taşımaktadır. Bölgenin etkileşimli bir turizm haritasının oluşturulması, blog yazarları, gazeteciler ve seyahat acenteleri ile iş birlikleri yaparak tanıtım faaliyetlerinin güçlendirilmesi, Instagram, Flickr gibi sosyal medya platformlarının aktif kullanımı tema tabanlı turizmi kolaylaştırmak için etkili çözümler sunmaktadır. Ayrıca, Ulus ilçesinin herhangi bir tematik turizm ürününün tanıtım ve reklamının yapılmasının ilçeye olan ilgiyi artıracığı düşünülmektedir. Bu kapsamda, potansiyel turistlerin ilgisini çekmek ve bölgenin turizm potansiyelini maksimize etmek amacıyla stratejik iletişim ve pazarlama yöntemlerinin uygulanması gerekmektedir.

Bu araştırma, tematik turizm ve kırsal destinasyon gelişimi bağlamında literatüre hem teorik hem de pratik katkılar sağlamaktadır. Teorik açıdan, tematik turizmin farklı boyutlarını ele alarak, Ulus İlçesi gibi kırsal alanlarda turizmin sürdürülebilir kalkınma stratejilerine nasıl entegre edilebileceğini göstermektedir.

Özellikle, destinasyon paydaşlarının görüşleri üzerinden bir değerlendirme yaparak, yerel halkın turizm gelişiminde aktif rol alabileceği ve toplumsal kabul sürecinin nasıl şekillendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Pratik açıdan ise, belirlenen ana ve alt temalar ekseninde Ulus İlçesi'nin turizm planlamasına dair uygulanabilir çözümler sunmaktadır.

Bu araştırmanın literatüre en önemli katkısı, kırsal alanlarda tematik turizmin potansiyelini sistematik bir şekilde inceleyen sınırlı sayıdaki çalışmalara yeni bir bakış açısı kazandırmasıdır. Mevcut araştırmalar genellikle büyük şehirler ya da popüler turizm destinasyonları üzerine odaklanırken, bu çalışma Ulus gibi nüfus yoğunluğu düşük ancak doğal ve kültürel değerleri zengin bir bölgeyi ele almaktadır. Bu yönüyle çalışma, kırsal bölgelerde turizmin gelişimi konusunda eksik kalan bir boşluğu doldurmaktadır. Ancak, bu araştırmanın bazı kısıtları da bulunmaktadır. Çalışma, sınırlı sayıda katılımcıyla yapılan görüşmeler ve mevcut belgesel kaynaklar üzerine dayanmaktadır. Daha geniş çapta bir saha araştırması ve ziyaretçi profiline yönelik anket çalışmaları gelecekte bu bulguları daha da derinleştirebilir. Ayrıca, turizm altyapısının gelişimini inceleyen uzun vadeli bir izleme ve değerlendirme mekanizmasının eksikliği, çalışmanın bazı önerilerinin uygulanabilirliğini sınırlayabilir.

Gelecek araştırmalar, daha kapsamlı veri setleri kullanarak turizm gelişiminin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini detaylı olarak analiz edebilir. Ayrıca, turistik deneyimlerin zenginleştirilmesi için dijital pazarlama stratejilerinin etkisi üzerine araştırmalar yapılması da bölgenin rekabet gücünü artırabilir. Özellikle, sosyal medya ve destinasyon imajının turist tercihlerine etkisini araştıran çalışmalar, Ulus İlçesi'nin turizm potansiyelinin daha etkili bir şekilde pazarlanmasına katkı sağlayabilir.

Kaynakça

- Adalılar, Ş. N. (2012). Bir turistik çekim merkezi olarak ekoköyler ve ekoköylere tüketici yaklaşımlarını belirlemeye yönelik bir araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Aydın Yönet, N., ve Yirmibeşoğlu, F. (2019). Kırsal kalkınma modeli olarak ekoturizm: Şeyhli ekoturizm köyü (Giresun Piraziz). 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Bakan, B. (2018). Bartın mağaraları araştırma raporu. Erişim tarihi: 05.07.2024, https://bakkakutuphane.org/upload/dokumandosya/bartın_magaralari.pdf?v=66ba8a0a4c80f
- Bakka.gov.tr. Erişim tarihi: 10.08.2024, www.bakka.gov.tr.
- Burton, I. (1987). Report on reports: Our common future: The world commission on environment and development. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 29(5), 25-29.
- Červinka, M., Švajdová, L., ve Tykva, T. (2014). Thematic tourism vs. mass tourism in the Czech Republic. *Turističkoposlovanje*, 13, 95-107.
- Cigna, A. A., ve Forti, P. (2013). Caves: The most important geotouristic feature in the world. *Tourism and Karst Area*, 6(1), 9-26.
- Cross, G. S. (2004). *Encyclopedia of recreation and leisure in America*. Thomson Gale.
- Danaeifard, H. (2013). *Theory strategies*. SAMT Publication.
- Dawson, J. (2006). *Ecovillages: New frontiers for sustainability*. Green Books Press.
- Djurasevic, S. (2014). Thematic tourism as an important segment in the business of modern tour operators. *Turisticko poslovanje*, 109-117.
- Djurasevic, S. (2014). Thematic tourism as an important segment in the business of modern tour operators. *Turisticko poslovanje*, 109-117.
- Ecovillage.org. (n.d.). Lantan eco-village: Base tourism. Erişim tarihi: 05.07.2024, <https://ecovillage.org/ecovillage/lantan-eco-village-base-tourism/>
- Güleryüz, M. (2013). Bir ütopya hareketi olarak eko-köyler: Türkiye'deki örnekler üzerine bir inceleme (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı.
- Global Ekoköy Ağı, Erişim Tarihi:14.07.2024, <https://ecovillage.org/ecovillage/lantan-eco-village-base-tourism/>

- Hall, C. M., ve Weiler, B. (Eds.). (1992). Introduction: What's special about special interest tourism? In *Special interest tourism* (pp. 1-14). Wiley.
- Hassan, A., ve Wall, G. (2017). Driving agribusiness with technology innovations. In *The ecovillage: Concept and applications* (pp. 56-69).
- Jackson, H., ve Svensson, K. (2002). *Ecovillage living: Restoring the earth and her people*. UIT Cambridge Ltd.
- Ovalı, P. K. (2007). Kitle turizmi ve ekolojik turizmin kavramı: Mimari ve çevresel etkiler bakımından karşılaştırılması. *Megaron*, 2(2), 64-79.
- Pedalla.com. (n.d.). Bartın bisiklet gezisi 1. etap. Erişim tarihi: 09.08.2024, <https://www.pedalla.com/bartın-bisiklet-gezisi-1-etap/>
- Passerelle Eco, Erişim Tarihi: 10.07.2024, https://www.passerelleco.info/article.php?id_article=349
- Van Schyndel Kasper, D. (2008). Redefining community in the ecovillage. *Human Ecology Review*, 12-24.
- Kesar, O. (2007). Specificni oblici turizma kao nositelji održivog razvoja destinacije. In M. Bartoluci ve N. Čavlek (Eds.), *Turizam i sport – razvojni aspekti* (pp. 50-57). Školska knjiga.
- Kuruoğlu, M., Çınar, H. S., ve Yirmibeşoğlu, F. (2021). Eco-village initiatives in Turkey and a new alternative life. *Current Urban Studies*, 9(3), 636-657.
- Radović, M. (2010). *Turistička geografija Crne Gore*. Fakultet za turizam, hotelijerstvo i trgovinu.
- Robinson, P., Heitmann, S., ve Dieke, P. (Eds.). (2011). *Research themes for tourism*. CABI.
- Novelli, M. (2005). *Niche tourism: Contemporary issues, trends and cases*. Elsevier.
- Shalbfian, A. A., Zarandian, N., ve Rajabi, N. (2020). Thematic tourism: A new concept for developing tourism (Case study: Rural areas of Meyami county). *Sustainable Rural Development*, 4(1), 89-100.
- Seyed Imami, K. (2005). *An investigation of mass media*. Soroush Publication.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Singh, P., Farmaki, A., ve Hassan, V. (2024). *Niche tourism and sustainability: Trends, challenges, and prospects*. CABI.
- Tuğun, Ö. (2014). Çekirdek köyleri eko turizme kazandırmak için sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde bir model (Yayınlanmamış doktora tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Turoğlu, ve Özdemir. (2005). Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Türkiye Turizm Stratejisi. (2023). Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.
- Ulus ve Köylerine Hizmet Derneği. Ulusder.org.tr. (n.d.). Erişim tarihi: 10.07.2024, <http://ulusder.org.tr/ulus.html>
- Türkiye Turizm Stratejisi. (2023). Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.
- T.C. Ulus Kaymakamlığı, <http://ulus.gov.tr/dogal-anit-agac-tuneli>
- Yıldız, S. (2016). Çevre bilinci ve eko-kent planlanması: Gölbaşı özel çevre koruma bölgesi örneği (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüksek, M. (2010). Sürdürülebilir Kalkınma ve Türkiye'de Çevre Politikaları (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, İktisat Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Zeybek, O. (2020). Ekoköylerde yer seçimi ile ilgili karar süreçleri üzerine bir araştırma. *Journal of Bartın Faculty of Forestry*, 22(1), 100-113.